

บ้านปาร์ออน

ชื่อแหล่ง บ้านปาร์ออน

ที่ตั้ง ตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง : จากราชบุรีใช้ทางหลวงหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ไปทางอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อเดินทางผ่านตัวอำเภอบางสะพานไประยะทางประมาณ 30 กม. ถึงบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 386-387 เลี้ยวขวาใช้ถนนเร่งรัดพัฒนาชนบทสาย ปข 3097 (เกาะยายฉิม-คลองเพลิน) ระยะทางประมาณ 1.3 กม. ก็จะถึงแหล่งโบราณคดีบ้านปาร์ออน โดยถนนจะตัดผ่านกลางเนินแหล่งโบราณคดี

สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม :

สภาพภูมิศาสตร์ : แหล่งโบราณคดีเป็นเนินดินสลับกับที่ราบ ใช้ทำการเพาะปลูกและมีแหล่งน้ำ คือ คลองทองอยู่ห่างออกไปทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ระยะทางประมาณ 100-200 เมตร

แหล่งน้ำ : ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของแหล่งมีคลองทองและ ทางด้านทิศตะวันตกมีคลองลอยไหลผ่าน

ประวัติ : สมัยกรุงศรีอยุธยาบางสะพานได้รับความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าอยู่ในพื้นดิน กล่าวคือ ในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ปีพุทธศักราช 2290 พระกุญบุรี เจ้าเมืองกุญบุรี ได้มีหนังสือเข้ามายังกรุงศรีอยุธยาความว่า ได้พบทองคำที่ตำบลบางสะพาน แขวงเมืองกุญบุรี พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจึงมีพระราชดำรัสให้ข้าหลวงคุมไพร่พลสองพันคน ออกไปตั้งกองร่อนทองคำ ที่ตำบลบางสะพาน ในปี พ.ศ. 2291 จึงได้นำทองคำมาทูลเกล้าถวายจำนวนเก้าสิบชั่งเศษ จึงโปรดเกล้าตั้งพระกุญบุรีขึ้นเป็นพระยาวิเศษสมบัติ แล้วให้ช่างนำทองคำที่ได้มานั้นตีเป็นแผ่นนำไปหุ้มส่วนยอดพระมณฑปพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ตั้งแต่เหมและนาคลงมา

หลักฐานทางด้านโบราณคดี :

ฝ่ายวิชาการ สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 1 ราชบุรี ได้ทำการสำรวจพื้นที่อำเภอบางสะพานในปี พ.ศ.2541 พบว่าในเขตบ้านปาร์ออน ตำบลบางสะพาน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศเป็นเนินดินสูงต่ำสลับกัน เนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ พบโบราณวัตถุจำนวนมากกระจัดกระจายอยู่บนผิวดินซึ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตรกรรม ประกอบไปด้วย

ชั้นส่วนภาชนะดินเผา พบหลากหลายประเภทซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

- **ชั้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดิน** ขึ้นรูปภาชนะด้วยมือและแป้นหมุน ส่วนใหญ่เป็นภาชนะผิวเรียบ บางชิ้นมีการตกแต่งลวดลายด้วยการกดประทับ แบ่งออกเป็นชั้นส่วนปาก ลำตัว และฝาจุภาชนะ
- **ชั้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทเนื้อแกร่ง** เคลือบด้วยน้ำเคลือบสีน้ำตาล แบ่งออกเป็นภาชนะจำพวกโองหรือไห
- **ชั้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทเครื่องเคลือบ** เขียนลายสีน้ำเงินและเขียนสีดำได้น้ำเคลือบใส แบบเครื่องลายครามของจีน ลักษณะเป็นชามและถ้วยขนาดเล็ก บางชิ้นมีการปาดน้ำเคลือบที่ก้นด้านใน บางชิ้นปาดน้ำเคลือบที่ก้นทั้งด้านในและด้านนอก บางชิ้นมีการประทับตราเครื่องหมายการค้าที่ก้น เศษภาชนะที่พบมีทั้งชิ้นส่วนกัน ลำตัว และปากภาชนะ แต่ที่พบส่วนใหญ่เป็นชิ้นส่วนกัน

เบ้าหิน สภาพชำรุดแตกหัก ลักษณะเป็นทรงโค้ง สันนิษฐานว่ารูปทรงเดิม มีลักษณะคล้ายครกหิน ตรงกลางมีรอยเว้าลงไปเป็นหลุม และมีรอยสีดำด้านนอกคล้ายกับถูกความร้อน

แหล่งโบราณคดีบ้านปาร์ออน น่าจะมีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย เนื่องจากหลักฐานทางด้านโบราณวัตถุที่พบ จำพวกชิ้นส่วนภาชนะดินเผามีลักษณะรูปแบบที่มักจะพบตามแหล่งโบราณคดีที่กำหนดอายุอยู่ในช่วงสมัยอยุธยาตอนปลาย-รัตนโกสินทร์ตอนต้น และน่าจะเป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับการร่อนทอง ในเขตบางสะพาน ซึ่งมีการทำมาตั้งแต่ในสมัยอยุธยา ดังปรากฏหลักฐานทางด้านเอกสารที่กล่าวถึงการพบทองบางสะพาน ในรัชกาลพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศแห่งกรุงศรีอยุธยา ไว้หลายแห่งด้วยกัน เช่น ในพระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา มีข้อความตอนหนึ่งว่า

“... ลุคักราช 1109 ปีเถาะ นพศก พระกุยบุรีบอกหนังสือเข้ามาว่าพืชทองคำกำเนิดขึ้นตำบลบางสะพานแขวงเมืองกุยบุรี .....ครั้นถึงเดือน 5 ปีมะโรง สัมฤทธิศก ศักราช 1110 ปี ได้เนื้อทองเข้ามาทูลเกล้า ฯ ถวายเกล้าชั่งเศษ จึงโปรดตั้งพระกุยบุรีเป็นพระยาวิเศษสมบัติสมควรแก่ความชอบ แล้วทรงพระราชศรัทธา ให้แม่ทองร่อนเป็นประทาล้องขึ้นไปปิดพระมณฑปพระพุทธบาท แต่ยอดและเหมกับนาคันนั้นแม่หุ้มทั้งสิ้น...”

ทองที่บางสะพานนี้มีชื่อเสียงมาก กล่าวกันว่า เป็นทองเนื้อดี หรือทองเนื้อแก้ว ดังปรากฏหลักฐานเช่น ในประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 เรื่อง ประกาศพิทักษ์ราคาทองแปดศ พิศ พัดตั้ง มีข้อความตอนหนึ่งว่า

“...ทองคำหนักบาทหนึ่งเป็นราคาเงิน ๘ บาทเรียกว่าเนื้อแปด ทองคำหนักบาทหนึ่งเป็นราคาเงิน ๘ บาท ๒ สลึง เรียกว่าเนื้อแปดสองขา หรืออีกคำหนึ่งเรียกว่าเนื้อแปดเศษสอง ตามการที่ราษฎรใช้ซื้อขายในเวลานั้น ทองคำเนื้อสูงสูงอย่างเอก เช่น ทองบางสะพาน ขายกันหนักบาทหนึ่งเป็นราคาเงิน ๘ บาทเรียกว่านพคุณแก่น้ำ ”

การกำหนดอายุสมัย : กรุงศรีอยุธยาตอนปลาย-กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พุทธศตวรรษที่ 23-24)

การประกาศขึ้นทะเบียน : ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี : แหล่งโบราณคดีที่มีการอยู่อาศัย

วันเวลาที่ปฏิบัติงาน : สัปดาห์ 20 ก.ค. 41 บันทึก 25 ก.ค.41

ผู้ปฏิบัติงาน : น.ส.พยุ่ง วงษ์น้อย, นายเดชา สุดสวาท และ น.ส.สุรียา สุวรรณนิมิตร

ที่มาของข้อมูล : จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ประวัติมหาดไทยภูมิภาค, 2528

กรมศิลปากร.พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา, 2535

ประชุมประกาศในรัชกาลที่ 4 (พ.ศ.2405-2408) เล่ม 3.องค์การค้าของคุรุสภา 2532

ภาพประกอบ :

สภาพทั่วไปบริเวณแหล่งโบราณคดีบ้านปาร์ออน ต.ร่อนทอง อ.บางสะพาน อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์

สภาพทั่วไปบริเวณแหล่งโบราณคดีบ้านป่าร้อน ต.ร้อนทอง อ.บางสะพาน อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์

เศษภาชนะดินเผาที่พบบริเวณผิวดินแหล่งโบราณคดี
บ้านป่าร้อน ต.ร้อนทอง อ.บางสะพาน อ.บางสะพาน
จ.ประจวบคีรีขันธ์

เศษเครื่องลายครามแบบจีน

แหล่งโบราณคดีบ้านป่าร้อน

เศษเครื่องลายครามแบบจีนที่พบบริเวณผิวดิน แหล่งโบราณคดีบ้านป่าร้อน